

**Česká školní inspekce
Pardubický inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIE-116/15-E

Název právnické osoby vykonávající činnost školy a školského zařízení	Speciální základní škola Litomyšl
Sídlo	9. května 1181, 570 01 Litomyšl
E-mail právnické osoby	szs.litomysl@gmail.com
IČ	70 838 275
Identifikátor	600 100 979
Právní forma	příspěvková organizace
Zastoupená	Mgr. Janem Janypkou, ředitelem
Zřizovatel	Pardubický kraj
Místo inspekční činnosti	9. května 1181 a T. G. Masaryka 1145, 570 01 Litomyšl
Termín inspekční činnosti	4. až 6. 2. 2015

Inspekční činnost byla ve Speciální základní škole Litomyšl (dále „škola“) zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Předmětem inspekční činnosti provedené podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, bylo zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání. Dále hodnocení naplňování školních vzdělávacích programů pro základní vzdělávání a jejich soulad s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání včetně přílohy 2 upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením a Rámcovým vzdělávacím programem pro základní školu speciální. Dále posouzení souladu školního vzdělávacího programu pro zájmové vzdělávání s právními předpisy.

Charakteristika

Škola vykonává činnost základní školy (dále ZŠ) a školní družiny (dále ŠD) na základě zápisu v rejstříku škol a školských zařízení. V rámci povinné školní docházky vykazovala v sedmi třídách 62 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále SVP), 16 z nich se vzdělává podle individuálního vzdělávacího plánu (dále IVP). V pěti třídách se realizuje výuka podle oboru vzdělávání základní škola, ve dvou podle oboru základní škola speciální a žáci 6. ročníku dokončují první stupeň základní školy speciální podle Rehabilitačního vzdělávacího programu pomocné školy čj. 15 988/2003-24. Šest žáků se na základě doporučení školského poradenského zařízení a informovaného souhlasu zákonných zástupců vzdělává podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Stanovená kapacita školy (97 žáků) je využita z 64%, počet žáků má setrvalý trend.

Školní družina (dále ŠD) má jedno oddělení se 14 zapsanými žáky. Úplata za zájmové vzdělávání není stanovena. Školní stravování zajišťuje SCOLAREST, spol. s r. o. zařízení školního stravování.

Informace o škole lze získat na webových stránkách www.specialnizslitomysl.cz.

Hodnocení podmínek k realizaci vzdělávacích programů

Ředitel splňuje kvalifikační požadavky pro výkon funkce, ve které působí přes dvacet let. Úzce spolupracuje se svou zástupkyní, na kterou delegoval řadu pravomocí. Kontrolu pedagogického procesu zajišťuje průběžně, často neformálně, provádí také četnou hospitační činnost.

Povinná dokumentace školy je vedena podle požadavků školského zákona, drobné nedostatky byly odstraněny v průběhu inspekční činnosti. Školní matrika je vedena částečně v listinné, úplně v elektronické formě, údaje byly průběžně aktualizované. Jednání pedagogické rady probíhají, jsou na nich projednávány všechny důležité skutečnosti, což dokládají záznamy z jejich jednání. Přijímání k základnímu vzdělávání pro školní rok 2014/2015 proběhlo podle platných zákonných ustanovení.

Škola zabezpečuje vhodné podmínky pro fyzický a psychický rozvoj žáků, zajišťuje jejich bezpečnost při vzdělávání i všech akcích školou organizovaných. Pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví žáků jsou stanovena ve zpracovaných řádech i v dalších dokumentech. Pozornost je věnována předávání informací žákům v této oblasti, prokazatelnost poučení je zajištěna formou písemných záznamů v třídních knihách. Tato témata společně s prevencí úrazů je zařazována do vzdělávacího obsahu podle potřeby a typu aktuálních činností.

Preventivní systém je založen především na znalosti rodinného prostředí žáků, účinném individuálním kontaktu a rozhovorech, které směřují k důvěře a respektu mezi všemi zúčastněnými. Pro prevenci rizikového chování žáků škola vypracovala dokument s názvem *Minimální preventivní program rizikového chování* a další materiály týkající se řešení šikany, preventivní strategie a poradenského systému. Obsahují aktivity specifické prevence (besedy, přednášky), celoškolský projekt *Žijeme zdravě* a v souladu s přírodou, postupy krizové intervence i rozdělení kompetencí pedagogů. Prevence je podpořena projektovými dny, víkendovými akcemi, školami v přírodě na prvním stupni. Pro pátý ročník a druhý stupeň jsou realizovány adaptační programy *Přežití*, jejichž cílem je posilování vztahových vazeb mezi žáky i učiteli, praktický rozvoj dalších sociálních

a komunikačních dovedností. Organizovány jsou také letní tábory. Průběžně jsou zadávány dotazníky, které monitorují klima školy. Funkční je schránka důvěry, osvědčily se Kniha dobrých skutků a soutěž Fair play. Volnočasové aktivity v „Klubu mraveniště“ jsou přístupné i dalším zájemcům, zpravidla rodinným příslušníkům, čímž je podporována těsnější a účinná spolupráce s rodinami žáků. Dále ve škole pracuje dívčí klub, sportovní a počítačový kroužek. Nastavený preventivní systém efektivně přispívá k bezpečnému klimatu školy.

Výchovná poradkyně má nastaveny pravidelné konzultační hodiny. Průběžně analyzuje zohledňování speciálních vzdělávacích potřeb žáků s vyučujícími. V případě rizika školní neúspěšnosti je žákům nabízeno doučování, je upravován individuální vzdělávací plán, probíhají konzultace vyučujících a zákonných zástupců. Kromě problematiky žáků se SVP poskytuje i kariérové poradenství pro žáky a zákonné zástupce. Probíhá prostřednictvím individuálních i skupinových konzultací, předáváním různých dokumentů s aktuální vzdělávací nabídkou středního vzdělávání, exkurzemi. Nastavená je spolupráce s úřadem práce a středními školami. Výchovná poradkyně informuje o možnostech profesního vyšetření žáků v rámci programu „Správné volby - HAMET 2“. Cílem je zkvalitnění rozhodování žáků o jejich profesní cestě.

Ze 14 pedagogických pracovníků bylo v době inspekční činnosti osm bez odborné kvalifikace, z toho šest si doplňuje vzdělání vysokoškolským studiem. Dva nekvalifikovaní vyučující na konci školního roku odcházejí do důchodu. Výchovná poradkyně ani metodička prevence sociálně patologických jevů neabsolvovaly specializační studium pro danou problematiku. Na webových stránkách školy je aktuálně zveřejněna poptávka přijetí kvalifikovaného speciálního pedagoga. Došlé odpovědi nenaplnily podmínku ředitele (speciální pedagog). Jednou z priorit dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (dále DVPP) je podpora studia pedagogických věd ke splnění kvalifikace a studia pro asistenty pedagoga. Vedení školy umožňuje pedagogům průběžné vzdělávání zaměřené na jejich osobní rozvoj či výkon specializovaných činností (informační technologie, koordinace školních vzdělávacích programů). Ve škole pracují tři kvalifikované asistentky pedagoga, ve spolupráci se Střediskem sociálních služeb Salvia v Litomyšli je smluvně zajištěných 19 osobních asistentů, kteří podporují žáky při výuce. Personální obsazení školy umožňuje plnit cíle školních vzdělávacích programů.

Materiálně technické podmínky školy příznivě ovlivňují realizaci deklarovaných ŠVP. Čtyřpodlažní budova školy je bezbariérová s výtahem pro imobilní žáky. Jedna třída základní školy speciální je umístěna v budově nedaleké Základní školy Litomyšl, T. G. Masaryka 1145, okres Svitavy, kde je rovněž bezbariérový přístup i hygienické zázemí pro imobilní žáky. Zde je využívána také školní knihovna, ve které probíhá individuální výuka žáků a stimulace v prostředí *Snoezelen*. Školní hřiště, herna a menší tělocvična poskytují dobré zázemí pro relaxační a sportovní činnosti. Škola dále využívá městskou sportovní halu, stadion a hřiště sousedícího gymnázia. Nově vybavena je počítačová učebna, zakoupeny byly tablety pro žáky. Při pracovním vyučování žáci využívají cvičnou kuchyň a dílnu. Průběžně jsou doplňovány reedukační a kompenzační prostředky, pomůcky pro podporu individuálních potřeb a handicapu žáků. Zařízení dvou tříd základní školy speciální je uzpůsobené vzhledem k individuálním potřebám žáků (strukturovaná pracovní místa, komunikační systémy, hodnotící systémy apod.). Ve třídě pro imobilní žáky jsou dále k dispozici např. židle polohovací a s abdukčním klínem, bazén s míčky, polohovací pomůcky, zátěžová deka pro tělesnou fixaci žáků, temný box pro stimulaci apod. O přestávkách žáci využívají taneční podložky (také při hudební výchově), stolní fotbal, sledují velkoplošnou obrazovku. Prostředí školy bylo světlé, čisté, esteticky vyzdobené množstvím prací žáků a materiály k výuce. Školní družina má

k dispozici samostatnou místnost vybavenou množstvím her, hraček a stavebnic. Dále má možnost využívat odborné učebny (tělocvičnu, kuchyňku, počítačovou učebnu, hřiště u školy).

Škola hospodáří s finančními prostředky poskytnutými ze státního rozpočtu na přímé náklady na vzdělávání a s finančními prostředky přijatými z rozpočtu zřizovatele na provozní náklady. Z projektové činnosti jsou podpořeny mimoškolní aktivity (letní tábor), DVPP, zakoupeny učební pomůcky. Při škole funguje občanské sdružení, které významně škole podporuje aktivity žáků (připojení na internet, taneční podložky, hudební pomůcky). Škole se též daří získávat sponzorské dary, které jsou mimo jiné využívány na nákup speciálních pomůcek (ozvučené tyče) a dofinancování školních akcí.

Personální, materiální a finanční podmínky umožňují realizaci jednotlivých ŠVP. Finanční prostředky jsou posíleny sponzory a vlastní projektovou činností. Náležitá pozornost je věnována dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků, prevenci rizikového chování i výchovnému poradenství.

Hodnocení průběhu vzdělávání ve vztahu ke vzdělávacím programům

Vzdělávací proces je uskutečňován podle tří školních vzdělávacích programů. Základní vzdělávání pro šest žáků probíhá podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále RVP ZV) - Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Společně do školy“ (dále ŠVP ZV) a 42 žáků se vyučuje podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání „Společně“ zpracovaného podle RVP ZV - přílohy 2 upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (ŠVP ZV-LMP). Výuka 11 žáků se středně těžkým mentálním postižením, těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami probíhá podle Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální – Školní vzdělávací program pro základní školu speciální „Spolu“ (dále ŠVP ZŠS). Výuka tří žáků je vedena podle dobíhajícího Rehabilitačního vzdělávacího programu pomocné školy čj. 15 988/2003-24. Školní vzdělávací program školní družiny „Společně“ je realizován v zájmovém vzdělávání. Uvedené školní vzdělávací programy byly v souladu s výše uvedenými platnými rámcovými vzdělávacími programy nebo v souladu s příslušným ustanovením školského zákona, drobné formální nedostatky byly odstraněny v průběhu inspekce.

Organizace vzdělávání ve třídách základní školy praktické respektovala individuální potřeby žáků, míru jejich postižení a momentální zdravotní stav. Ve sledovaných hodinách probíhaly převážně individualizované činnosti žáků pod vedením učitelů a asistentů pedagoga. Převládala v nich příjemná, klidná atmosféra, komunikace pedagogů se žáky byla přívětivá, trpělivá, vlídná. Učitelé vždy zohledňovali individuální možnosti žáků, výuku vhodně diferencovali. Volili činnosti logicky i námětově propojené, často zařazovali motivační a relaxační části. V hodinách převládalo procvičování učiva různými formami a metodami práce. Nové poznatky byly vyvozovány postupně na základě známých faktů, učitelé využívali praktické znalosti žáků a jejich zážitky ze společných akcí (výlety, exkurze). Zařazovali mezipředmětové vazby, učivo vhodně výchovně využili. Žáci většinou spolupracovali, projevovali zájem o učivo. Promyšleně organizovaná výuka pracovních činností ve skupinách podle úrovně schopností a dovedností žáků přispívala k rozvoji jejich osobností. Ve většině hodin bylo využito množství pomůcek a názorných materiálů, v několika byla aplikována práce s tablety a počítači. Jedenkrát za 14 dní probíhá muzikoterapie, vedená externími pracovníky. Pochvaly žáků za snahu a dílčí

pokroky výrazně podporovaly osvojování kompetencí zejména v oblasti sociální, komunikativní a pracovní.

Ve třídách základní školy speciální jsou třídní kolektivy vzniklé spojením různých ročníků. Ve sledovaných hodinách vyučující střídali frontální, skupinové i individuální formy práce. Použité výukové metody byly promyšlené a přizpůsobené věku, mentálním i fyzickým možnostem žáků. Součástí všech hodin byla systematická diferenciací a individualizace výuky. Motivace probíhala po celou dobu výuky, vyučující velmi dobře pracovali s momentální pozorností a soustředěním žáků, aktivizovali je k probíhajícím činnostem. Pružně reagovali i na průběžné potřeby žáků (hygienické, emoční, apod.). Osobní i pedagogická asistence u všech žáků výrazně podporovala kvalitu vyučování vzhledem k jejich zapojování do činností, což mělo příznivý vliv na jejich individuální vzdělávací pokroky. Výuka byla často vedená metodou rozhovoru, jednoduchých problémových situací, strukturovaného učení a byly využívány náhradní komunikační systémy, především metoda VOKS (výměnný obrázkový komunikační systém) a v jednom případě Lormova abeceda (dotyková abeceda). Žáci měli poskytnutý prostor pro vlastní vyjádření a jednoduché rozhodování. Aktivity byly proloženy klidovými činnostmi, relaxací, tělesným cvičením, stimulací a rehabilitačními prvky (zátěžová deka, polohovací pomůcky) nebo různými hudebními, pracovními, tělesnými činnostmi. Učivo vycházelo z konkrétních reálných témat, bylo upevňováno procvičováním s důrazem na vícesmyslové vnímání a názornost, používáním dostatečného množství pomůcek. Učitelé u žáků rozvíjeli všechny klíčové kompetence vzhledem k jejich individuálním schopnostem. Velmi pozitivním zjištěním bylo systematické hodnocení a sebehodnocení žáků prostřednictvím jednoduchých, pro žáky srozumitelných, systémů (smajlíci, drobné odměny apod.). Výstupy některých činností jsou zakládány do žákovských portfolií. Ve sledované výuce se výrazně projevoval příjemný empatický přístup učitelů, asistentů a jejich týmová spolupráce.

Náplň činnosti ŠD je pestrá, různorodá, zohledňuje zájem žáků, úzce prolíná aktivitami školy. Po dopolední výuce vychovatelky doprovázejí žáky na oběd do nedaleké školní jídelny, většinou denně následuje pobyt venku (vycházky do lesoparku a okolí školy, hry v přírodě). Po vyučování zajišťují doprovod žáků na autobusové nádraží.

Průběh vzdělávání ve škole vycházel ze školních vzdělávacích programů. Sledované hodiny naplňovaly cíle vzdělávání, probíhala v nich individualizovaná diferencovaná výuka s pozitivní motivací a stálou činností žáků. Na příznivé rodinné atmosféře školy se výrazně podílel empatický přístup učitelů a asistentů k žákům.

Hodnocení výsledků vzdělávání ve vztahu k vzdělávacím programům

Dosaženou úroveň požadovaných výstupů v naukových předmětech učitelé ověřují převážně formou písemných prací s dopomocí učitele. Časté je slovní hodnocení žáků. Ve školním roce 2013/2014 z počtu 65 žáků 17 prospělo s vyznamenáním, žádný neprospěl. Celkový počet zameškaných hodin byl 7341 (na žáka 113 hodin průměrně), dva žáci měli neomluvenou absenci (celkem 177 hodin). Byla udělena jedna snížená známka z chování, pozitivní výchovná opatření (19 pochval ředitele školy) převažovala nad důtkami (pouze pět důtek třídního učitele).

Žáci se zúčastňují mnoha sportovních soutěží (plavání, běžky, kolo, florbal). V krajské recitační soutěži žáků speciálních škol v Moravské Třebové získali 1. místo, v krajských sportovních hrách mládeže 2. místo. Dále se zúčastňují florbalových turnajů, soutěží pořádaných Domem dětí a mládeže Litomyšl. Každoročně probíhá školní akademie.

Ve škole pracuje nově zvolená školská rada (listopad 2014), Plní svou zákonnou funkci, schvaluje příslušné dokumenty. Zákonní zástupci žáků jsou o vzdělávací nabídce, průběhu a výsledcích vzdělávání informováni prostřednictvím žákovských knížek, s řadou z nich funguje každodenní kontakt (vozí žáky do školy), spolupráce je většinou funkční. V září probíhají úvodní třídní schůzky, rodiče jsou seznámeni s organizací školního roku, aktuálními změnami. Pravidelně zasedá výchovná komise s možností účasti rodičů.

Škola dlouhodobě spolupracuje s různými institucemi a jejich podpory využívá ke zkvalitnění vzdělávání. Spolupráce se zřizovatelem je efektivní, podpora spočívá zejména ve finanční oblasti. Úzká spolupráce je navázána i s městem Litomyšl např. vybraným žákům poskytuje jednorázová stipendia „Motivační systém“. Pro žáky pocházející z nízkého sociálně kulturního prostředí byla získána podpora ve formě úplné úhrady obědů prostřednictvím organizace „WOMEN FOR WOMEN, o.p.s.“. Škola spolupracuje s dalšími školami ve městě (gymnázium, základní a mateřské školy), se kterými pořádá společné akce např. „Den s G“ a rozvíjí vztahy s dalšími speciálními školami v kraji včetně partnerské školy v Trutnově. Významným partnerem je herečka Simona Stašová, která jedenkrát ročně věnuje škole výtěžek ze svého představení. Realizován tak mohl být prázdninový pobyt žáků u moře.

Dalšími partnery jsou školská poradenská zařízení (nově i Středisko výchovné péče Svitavska), odbor sociálně právní ochrany dětí, Policie ČR.

Škola sleduje a vyhodnocuje výsledky vzdělávání žáků, ověřuje je vlastními evaluačními nástroji, přijímá opatření k individuálnímu rozvoji žáků. Rozvíjí spolupráci s dalšími partnery, prezentuje se na veřejnosti. Vzdělávání doplňuje řadou dalších aktivit.

Závěry

a) Pozitivní zjištění:

- pozitivní rodinné klima školy
- empatický přístup učitelů a asistentů k žákům
- zlepšování vybavení školy, využívání techniky ve výuce
- další vzdělávání pedagogického sboru
- využívání dalších finančních zdrojů
- pestrá nabídka školních a mimoškolních aktivit pro žáky
- spolupráce školy s řadou partnerů, prezentace na veřejnosti

b) Negativní zjištění:

- nízká kvalifikovanost pedagogického sboru

c) Doporučení:

- zpřehlednit vedení dokumentace žáků
- řešit obsazení školy kvalifikovanými pedagogickými pracovníky

d) Od poslední inspekční činnosti došlo k dalšímu zkvalitnění prostorových a materiálních podmínek školy.

Seznam dokladů a ostatních materiálů, o které se inspekční zjištění opírá

1. Zřizovací listina, čj. KrÚ 3094/2014/45 OŠK, ze dne 19. 12. 2013 s účinností od 1. 1. 2014
2. Změna zřizovací listiny, dodatek č. 1, čj. KrÚ 3094/2014/45 OŠK
3. Rozhodnutí Krajského úřadu Pardubického kraje, čj. SpKrÚ 66384-1/2013 OŠK, ze dne 14. 10. 2013, s účinností od 14. 10. 2013 (výmaz mateřské školy)
4. Jmenování do funkce ředitele školy, čj. KrÚ 33871/2012 OŠKT, s účinností od 1. 8. 2012
5. Školní řád včetně pravidel hodnocení výsledků vzdělávání žáků platný od 1. 1. 2014
6. Vnitřní řád školní družiny, čj. SZS 204/2013, platný od 1. 1. 2014
7. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Společně do školy“, čj. SZS/3/2014, platný od 2. 1. 2014
8. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Společně“, zpracovaného podle RVP ZV - LMP) čj. 241/2010, platný od 1. 9. 2010, ve znění posledního dodatku č. 4 ze dne 11. 10. 2013
9. Školní vzdělávací program pro základní školu speciální, čj. SZS 240/2010, platný od 26. 8. 2010, ve znění posledního dodatku č. 2 ze dne 11. 10. 2013
10. Školní vzdělávací program školní družiny „Společně“, čj. 241/2010, ze dne 1. 9. 2010
11. Dokumentace žáků se SVP, školní rok 2014/2015
12. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, platný od 11. 9. 2013
13. Rozvrhy hodin tříd, školní rok 2014/2015
14. Školní matrika, školní rok 2014/2015
15. Třídní knihy, školní rok 2014/2015
16. Kniha úrazů, školní rok 2014/2015, poslední ze dne 22. 1. 2015
17. Minimální preventivní program rizikového chování, školní rok 2014/2015
18. Zápisy z jednání školské rady, poslední ze dne 13. 10. 2014
19. Zápisy z pedagogických porad, školní roky 2013/2014, 2014/2015
20. Třídní výkazy a katalogové listy, školní rok 2014/2015
21. Přehled výchovně vzdělávací práce, školní rok 2014/2015
22. Zápisní lístky ŠD, školní rok 2014/2015
23. Rozhodnutí ředitele školy, školní rok 2014/2015
24. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2013/2014

Poučení

Podle § 174 odst. 14 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Rožkova 2432, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu (csi.e@csicr.cz) s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v Pardubickém inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

(razítko)

PaedDr. Marta Hunalová, školní inspektorka

PaedDr. Marta Hunalová v. r.

Mgr. Bc. Iva Morávková, školní inspektorka

Mgr. Bc. Iva Morávková v. r.

Bc. Dagmar Masopustová, kontrolní pracovnice

Bc. Dagmar Masopustová v. r.

V Pardubicích dne 27. 2. 2015

Datum a podpis ředitele potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

(razítko)

Mgr. Jan Janyпка, ředitel

Mgr. Jan Janyпка v. r.

V Litomyšli dne 3. 3. 2015

